Пётем тёнчери пролетарисем, пёрлешёр!

1938 ЙАНВАР 21 ЕРНЕКУН 17 (4830) -мёш №

Чăваш Коммунё

20-мёш çул тухат ● ПСК(б)П Чăваш Обкомёпе Тёпёçтăвкомён хаçачё ● Пёр №-рё 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕСЕ: Город Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати

ТЕЛЕФОНСЕМ: Редакторăн 0—67, Ред.-заместителён 0—26, Редакци секретарён 4—40, Дежурнăйăн 0—23

Пайан Владимир Илйич Ленин вилнёренпе 14 çул çитрё

ЛЕНИНИСĂМ ÇЁНТЕРЁВЁ

14 çул кайарах асăпăран та асăлă, асăпăран та асăлă генийён, Маркспа Энгельс ёçёсене малăла йăрса тёнчен улттăмёш пайенчё пролетари революцийине организацилене, социализăм çёнтермеле тунă çынăн, асăлă Ленинăн пысăк чёри тăпăш тăрăнчё.

Вăл хăйён пётем пурнăçне, пётем вайне, пётем пултарулăхне коммунизăм ёçне панă.

20 çул кайрах, 1917 çулти Октябёрте тёнчен улттăмёш пайенче социализемма революцби çёнтерчё. Рабочи класс тёнче историне пуçласа ялçа эксплоататорсăн классен аллинчен тăпăлтарса илсе пролетари диктатурё туса хучё, пур ыышии эксплоататорла классене пётерсе хучё.

Виçёмкун анлах ССРС Асăлă Советён пёрремёш Çеçсийё хăйён ёçёсене туса пётерчё. Тёнчери чи демократилё Конституци тăрăх тунă Асăлă Совет çёршыв уменче тăрăкан пысăк ыйтусене татса панё.

14 çул кайрах, Ленин пирён-тен уйăрăса каяннă чухне, пирён çакăн пек Конституци пулман. Ун чухне пирён çакăн пек Конституцин пуçламёшё кăна пулнă. Пёр çак факт кăна пирён çёршыв Ленина—Сталин партийё, Ленинăн чи лайăх вёренекенё, Ленинăн чи çывăх помощникё, чи шанчăклă йулташё Сталин ёçертсе тунине, социализăм çулёне малала пёрмайах çёнтерёлен пырса çёршыва улăпла пысăк утăмсем тунă çинчен темиçе фактран та лайăх-рах кăтартса парать. Çак факт вăл, Ленин пирёнтен уйăрăлса каяннă пирёнпён тем пек ăваш пулчё пулсан та, унăн йăлăвё шанчăклă алăра тăнă çинчен калать. Ленин вилнё хыççăн Ленин йăлавне Сталин çуле çёклерё. Ленин вёрентисе хăварнисене чёре патёне тытса, пирён çёршыва Сталин коммунизăм çулёне пёр пăркаламасăр хăвăрлăн малалла çитерчё. Ленинизăм çёнтерчё.

Италисăм йёркинчен пирён çăн телпёче пётёмпех йухăнса хăпăлтăк йулнă. Промышленнăç предприятисем пёрин хыççăн тепри хупăнса ларнă, ёслекеннисем те вăрçа ваçăн анчах ёслеменё. Пётём çулёёр çулăлё арканса çитнё. Виçё пусла уй, ёçхатёрёсем—сухапуç, тăпах, кунтăк, вёçёкёрписёр ăйрансем, пёчен хуçалăх-саксем вёсем хресчене хăйне ваçăн тăранса пурăнмалăх та тыра пирăйман. Хуласенче рабочисем выçă ларнă. Çакăн пек лару-тăрура тёнчен улттăмёш пайенче социализăмла революци çёнтерет. Вăл çёнтерё организаторё Ленин пулнă.

Самрăк Совет республикине пур ёнченех те тăшмансем тапăнаççё. 14 патшалăх тапăнса килнё Совет республикине хирёç. Çёршывăри пётём хура ăй совет çёршывне шалтан кившёклеме тытăннă. Ленин самрăк республикăн пётём вайне пухать. Вăл кăтартнине, вăл ёертсе пынине самрăк республикă интервентсене хăваласа йăрать, çёршывăри тăшман хирёçёвне путарса лартать. Çак пётём ёçре ăна Сталин пулăшать.

Граждан вăрçи пётет. Ленин хуçалăха ура çине тăратас ёçе организацилет.

Ленин кăтартса хăварнисене пурнăçа кёртсе, парти, Сталин—пётём халăх хуçалăхё ваçăн тёреклё никёс тума индустриализаци ёçне тытăнать. Партин ленинла-сталинла индустриализаци политики çёнтерет. Вăйлă индустри никёсё çине парти, Сталин—Ленин кăтартса хăварнисем тăрăх пётём йалхуçалăхне социализăмла çёнтёс историлё пысăк ёçе тытăнать. Халё ёнтё коллективизаци çёнтерёвён ёçёсем пуринпех те куç умёнчех.

Пирён çёршыв тёнчери чи вăйлă индустрилё держава пулса тăчё.

Пирён çёршыв тёнчери чи вăйлă йалхуçалăхлё державă пулса тăчё.

Вăхăт нумайăх иртме, пирён çёршыв тёнчери чи вăйлă культурлă державă пулса тăрё.

Пирён çёршывра ёмёрлёхех эксплоатацине пётернё. Сынна çын пусмăрласа пурăнас йёрке çук. Эксплоататорла классене пётернё.

Пирён çёршывра ёмёрлёхех ёççёрлёхе пётернё. Совет граждайёсен патшалăх гаранти туса панă ёслев правин пур.

Совет граждайёсем ёслев, вёренӳ, кану, прависемпне туллин усă курёççё.

Совет çёршывёнче пур граждайсем те пёртан.

Совет Çойузёнче нацисем хушшинчи пёртанлăрлăха пётернё, Совет Çойузёнчи пётём халăх пёр семйёри пек социализăм тăвать.

"Хёрарăмсем пур ёçре те тăрçынсемпе пёрган:

Çаксене пурне те пире Ленинăн çёнтерӳле йалавёне илсе пыракан Ленин—Сталин партийё, пётём тёнчери халăхсен çулпуçё Сталин туса пачё.

Ленин—Сталин çёршывёнчи соколсем, большевиксем çитёнтернё паттăрсем, Çурçёр поçуçне çёнсе илчёç, Çурçёр поçуçё урлă Çурçёр Америкăна сывлăш çулё хывнё.

Пур ёçре те пирён паттăрлăх çăлкуçё тапса тăрать. Кашни граждайин хăйён паттăрлăхне кăтартма пултарать. Ленин—Сталин партийё çёршер пин, мёлйунăнăр совет патриочёсем пăхса çитёнтерчё.

Пирён çёршывăн кашни пусăмёнче, кашни утăмёнче, кашни граждайин чёринче Ленин чёри тăпать.

Йывăр сухату пулчё пирёнтен Ленин уйăрăса кайни. Анчах ёççынниссем йăвăр сухату умёнче пуçёсене усмарёç. Вёсем тата ытларах Ленин пуçласа йанă, Ленин лăхса устерне, Ленин цехилесе хăварнă парти тавра пётёрёç. Çак партире вёсем Ленинăн чи лайăх ёмёчёсемпе шухăшёсем пётёççе таннне курчёç, кунта вёсем Ленин ёçёсене малала илсе пыраканă, Ленин ёçёсемпе шухăшёсене, ёмёчёсемпе шанчăкёсене тытса пыракан çынна — Сталина курчёç.

Пирён парти, Сталин—Ленин кăтартса хăварнисене çирёппён тытса пырать. Ленин йалавёпе ёнтё Октябёр куçёсенче çёнтертёмёр. Ленин йалавёпе ёнтё социализăм турăмăр, Ленин йалавёпе пырса ёнтё коммунизăм патне çитёпёр!

Владимир Илйич Ленин „Правда" хаçат вулай.
Çойузфото репродукцийё.

ХĂНА*

В. П. Малафйева: Вăл ун йăвăр вăхăт пулнă. Вăрçа пынă. Тырпул начар пулнă. Нимёнле тавар та пулман! Нимта кёпелёх тупса илме май çук. Краççин кӳрсе килме пăрахрёç,—хăйа çутса пурăн хуть. Кулаксем, палласа, хăйсенне йӳрланă: антихрис вăхăчё çитрё, тенё. Анчах халăх çапла шутланă: халё çивё, выçă тата тёттём, анчах совет власçё хăйённе кăтартё-кăтартех-ха. Вăрçа пётсен пурăнаттăр. Мёнрен пуçланнине астăваймастăн, анчах пур те хуçалама тытăнчё: хамăран çутă пулассине ёненнё, хăйсёсем ёненмен. Кулаксем шăлёсене йёрсе çӳре пуçларёç. Ёпёр хамăрăнне сан-санах турăмăр. Сарайа машинă лартăмăр, пӳртсене тралук кёртрёмёр: халё ёнтё хуларн пек çутăлса кайрё, тетёр. Камран сăмах тухнине астумастăн, анчах „Пирён пата Ленин килет" тесе каланине лайăх астăватăн. Батӳшки, неушть Ленин!..

Хăйёсем вăл пирён пата килессине ёненнё, хăйёсем вара:—кётсе лар, Ленин Капшăна килессе! тесе кулнă. Çапах та кётеттёр. Капшкна Марийа Никитишна сӳртне хăна ыышăнма канăрлаттăр. Чи йăвăр вăхăт пулнă пулинт те, халăх хатёрленет: хăшё чăхă, хăшё пăнулли, хăшё çу йăтать. Ёнё студён хатёрлесе хутăм. Бӳтнисем сăра пёçерсе хатёрлерёç.

Пурне те хатёрлесе çитертёмёр, пурне те каларса лаçтрăмăр, а вăл çаплах çук та çук. Сасартăк машинă сасси илтёнсе кайрё.

А. А. Ашмарин: Сасартăк мар. Ёпёр ун чухне Урăмра тăратпăр. Иттеттёр: йалăн тепёр вёçёне ача-пăчасем шавлама пуçларёç. Ленин машинă аяккн уçиё та, ачасене хăй патне чёнет: „Ăçта сирён кунта электричествă станцийё?" Ачасем ăна: „Машинă çине лартă, вара калаттăр"—тесрё. Ачасене лартса тултарнă машинăна çитсе тăчё...

В. П. Малафйева: Унта пёрле пӳрте Надежда Константиновна Крупскайа кёчё. Пирён йулташ: „Килёр-ха, килёр, Ленин йулташ" тет. Вăл ăна хăвăрна пуçăпшасăпăн пулчё. „Ан чăмăнăр, хамах хăвăнатăп",—тет Ленин. Кёрённе ҫăйех хăвса хучё. Ёпёр савăнниçе пур те хыпса ҫине. Вăл кӳрёсене кăмăллăн кёсса илет. Кашнин çинех пăхса илет, кашнидех ал парса тухать. Лартăмăр. Мужиксем те парнё. Ун маттан ăна, хаклă та хисеплё хăнана, пёр кружкă сăра пачёç. Кружкăна тытса, „ёçёртмест-и" тесе шӳтёт,— „Çук, Владимир Илйич, хăмла йамăн". Ёпёр, ҫеçине пётёрсе илчё, „лайăх!" терё. Ёнё хатёрленё студёна пырса пачёç. „Татăкё ятла та пысăк!" тет. Пăхасçё ун çине пур те, савăнасçё: „Батӳшки, йепле хайăх çын-ха! Простой та кăмăллă, каласма та ҫуркенсе тăмасть!"

А. А. Ашмарин: Мён çинчен каласнине каласа парам. Тырпул разверстки çинчен каласрёç. Хуçалăхран мён тухлё тырă палмели палла мар,тесрё. мужиксем. Палла мар пирки нумайёшёсем сахалрах акма пуçларёç. Палла пулсан лайăхрах пулмала. Таварсем çук. Спекулянтсем хуласа кайрёç. Вёсем çывăх тирпе сёвсе илме хăтланасçё. Çапла, спекулянтсем çине ӳпкеленни те пулчё. Хăйёсем ситменлёхсене пăласа лартасăпăн, пур ёç те лайăх пырать тесшён пулчё. Ленина вăл килёшмерё: çинлăха пёлмеле, уталăпни пулмала мар, терё. Хăйёсем лайăхси çинчех те, йанăхси çинчен те пёр-пытармасăр каларёç. Вёсене Ленин питё тимлён итлерё. Ун ăшă каласу пуçланса кайрё. Суха çинчен, авăн çинчен, хлăç ёçёсем çинчен пытса пёлчё. Тракторсем çинчен, машинăсем çинчен каласа пачё. Трактор тата молотилкă йăрса пама пулчё. Тёттёмлене пуçларё. Çав вăхăтра ушёсен фотографё пирсе çитрё. „Ленин йулташ,—тет вăл,—кёç тёттёмленет, маншн заланă пур: сире халăхпа пёрле обязательнă ӳкермелё".

Пур те урама кашланса тухрёç. Ачасем пёлёт пек пухăнчё. Пур те—ваттисем те, çамрăкисем те, ача-пăчасем те—Ленин патне сывăхлăрах пынăççё.

Сан ӳкернё хыççăн митинга кайрăмăр. Ачасем Ленин тавра пухăннă. Шавласçё. Вăл куласт:

—Ну, мёнле? Турă саккунне ӳкернтеçёр-и халё сире?

Ачасем кăшкăрасçё:

—Халё ёнтё турă саккунё çук. Тухă та çук, мăчи! Ана пулсем, вăрăм сӳçлёскерсем шухăшласа кăларăç.

Ленин тата хытăрах куласт:

Митингра вăл кёскен каларё: вăрçа пётё, сурансене тӳлетёпёр те малала кайăпăр. Ёçе çёнёле ёçлеме тытăнăпăр, çёнё пурнăç тăвăпăр. Чи вирли, вăлкрестьянсен рабочисемпе пёрле пыччёр, сыхăну тытăпăр. Рабочисемпе хресченсен сойузё—вăл пысăк вăй. Вăл пурне те çёнтерё тата пурне те жирёк, пек туса хаçтё!

В. П. Малафйева: Вăл пуçне те малтанах пёлнё. „Ёçлев çăмăллаппи" тет. Тёрёс мар-ши? Итлес хуть вётёпех. Патаçсемпе çапăлă пёт. А халё—выçлăхсемпе ан йенде маншăнсем!

А. А. Ашмарин: Часах вăл пирён пата трактор тата молотилкă йăрса пачё. Палласа ӳстеме мар, чăмăл та мар... форсон. Ун чухне урăх ыышăнсем пулман. Сухаласа ёçёр çав трактора сухалаç, анчах çав хушăраx çапла шухăшланă: „Пирён ӳт-пире йурăхлă мар. Тăвайăн-на пирён патра: йăрансем чăрмантарасçё".

Пирён йăвăрлăхсем мён пулса тăрасенне Владимир Илйич, палласа, пёлнё. Трактор мужикăн шухăшне çёклентерё те, вёсем кивё пурнăç йăвăрса кайё, тесе шухăнланă. Трактор йăрса-нама пулса вăл пултарать.

*) 1920 çулти нойабрён 14-мёшёнче Владимир Илйич Ленин Н. К. Крупскайăна пёрле Капшнй ялне электричествă станцине ёçе йанă çёре пынă. Кунта Илйич хресченсемпе калаçнă, унтан митинга туса калаçнă. Хёрлё Çар Врангела çăтăрăн çинчен пётернё. Çак калава Мускав облăçёнчи, Волоколам районёнчи, Капшнй районёнчи колхозниксем — 60 сухăн Аммарин Алексей Андрейевич тата 72 сухăн Малафйева Василиса Павловна—палласа пахă тăрăх çырнă.

Ленин кунне иртерме

Ленин вилнё 14 çул тултарнă кун колхозсенче „14 çул Ленинсёр Ленин çулёпе" йатăлă темăна доклассем тума ПСК(б)П Шăхасан райкомё коммунисченсем 25 докладчик уйăрнё. Йăнăварён 18-мёшёнче вёсемпе райкомра инструктивлă совещани туса иртерёç.

Паттăкбинетра Ленин кунё вăлăн мён вуламмине кăтартса витринă тунă.

Йутсёршывсенчи пичет Асăлă Совет Çеçсийё çинчен

ПРАГА, йăнăварён 17-мёш (ТАСС). Пур хаçатсем те ССР Çойузён Асăлă Совет ёçёсем мёнле пыни çинчен, уйăрăнăс Молотов йулташăн Çойуз Советёпе Национальăссен Советён пёрлехи заруженче калана сăмахё çинчен сарлакан пёлтерсе пичетлесе кăларасçё.

Чылай хаçатсем пёлтерӳсене: „Молотов—Совет çар флочё çинчен", „Советăн хăваттлă çар флочён строительстви" тесе калакан т. ыт. заголовоксем парасçё. Хаçатсем Конституцине улшăнусем кёртнё, Хатёрленсем çёнё Комиссариатине туни тата финанс комиссариатне пăхăнмасăр хăй тёллён ёçлекен Государствăн банкё туни пысăк выран йышăнса тăнине паллă тăвасçё.

Чехословакин хаçачёсем уйăрăнах советăн хăваттлă флотне туни çинчен çыраççё. ССР Çойузён Асăлă Советён решенийёсене Чехословакин пичечё лăпкă самана тата демократи интересёсемшён тăракан Совет Çойузён хăваттне малала çирёплетессине ёненитерекен свидетелствă выраннe хурса хаклаç.

Ленин кунне колхоза кёнине кётсе илерçё

Кăçал колхозсем вăйлă тырпул ӳсе илнине, лайăх, тăрăшща ёçлекен колхозниксем ик-виç çул пуçăнмалăх тырă илчёç. Вёсем колхозра пуйан та куçăрăла пурăнасçё.

Çавна кура йединоличниксем те колхоза кёреççё.

Çёнё Кавалти (Вăрмар р.) Никифоров И., Никифоров Ф., Чураков-Ксени йединоличниксем колхоза кёнё. Колхоза кёме пăтса çайăвленни панисем татах та нумай.

Хёрлё Чутай районёнчи Енгеçпе йăчёне тăракан колхоза пёр кун хушшинче 7 хуçалăх кёнё.

„Память Ленина" (Шупашкар р.) колхозра, Ленин кунне хатёрленнё май, йединоличниксене колхоза илессине анлăн сарса йанă. Халё колхоза кёме пăшăлсем çăйăвленнисем парасçё.

Аслă Совет Çеçсийё йышăннă решенисене пётём çёршыв ырлать

ЛЕНИНГРАД, йăнăварён 17-мёш. (ТАСС). Ленинградри заводсемпе фабрикăсен цехёсенче пулса иртекен митингсенче, пухусенче тата каласусенче ССР Çойуз Конституцин хăшпёр статйисене улшăнусемпе хушусем кёртесси çинчен Асăлă Совет йышăннă решенисене пёркăмăллăн ырласçё.

— Совет правительствин пуçлăхё Молотов йулташ совет машиностройёни мёнле выраи йышăнни çинчен тёрёс каланă,—тет Ленин йăчёне тăракан заводри иккёмёш турбин цехёнчи стахановец-токăр Витте йулташ.—Парти, правительствă тата асăлă Сталин совет машиностройенишён вёсёмсёр тăрăшасçё. Пирён завода пёрремёш класла оборудовани туса панă, пирён чаплă тёхниксем, инженерсем, стахановецсем пур. Ёпёр пирён çёршыва тата ытларах тереклентёр, чечеклентёр тесе, чи пысăк пахалăхлă машинăсем туса кăларăмăр, пултарапăр, кăларатпăр та.

„Большевик" заводăн вăта рабочийё Николайев йулташ çапла каланă:

— Тинёс-Çар Флочён Халăх Комиссариачё пурнăç хупнипе пуллă. Пирён тăван çёршывăн сăрлака çыранёсене хăваттлă флот сыхласа тăрать. Вăл тата çирёпрех пултăр тесе, правительствă çёнё Халăх Комиссариачё туре. Асăлă Совек решенийёсем пирён государствăн хăваттне тата ытларах çирёплетеççё.

— Асăлă Советăн Президиумне кирлё вăхăтра ӳрăм вырăнсенне йе пётём ССР Çойузё тăрăх вăрçа вăхăтёнчи пек йёрке туса хума права панине,—тет Кировск заводёнчи механически цехри рабочи Шнейвас йулташ,—тулли кăмăлпа илтсе пёлтёмёр. Фашисла агрессорсеви политикине ёнёр хамăрăн оборонă пултарулăхне тёреклетипне ответлетпёр. Парнне правительствă ченсенех социализăмăн тăван çёршыва сыхлăма ёнёр пурте пёр çын пек тăрапăр

МИНСК, йăнăварён 17-мёш (ТАСС). Белоруссби ёççынниссем ССР Çойузён Асăлă Советён пёрремёш Çеçсийё мёнле ёçлесе пынине пёрмайах пысăк тимлёпне сăнаса пырасçё. Ёççынниссем ССР Çойузён Халăх Комиссарёсен Советён председателё Молотов йулташ калана сăмах çинчен тата Çеçси постановленийёсем çинчен калана сăмахёсем хăйсен çёршывёшён савăнăçлăн та тулли кăмăлпа йăнăрасçё.

Минскри Мăсникоз йăчёне тăракан заводри рабочисем митингра йышăннă резолюцинче çапла халаççё:

„Ёпёр Тинёс Çар Флочён, Машиностройени тата Хатёрлевсем Халăх Комиссариачёсем туниие пёркăмăллăн ырлатпăр Ёпёр Белоруссби СС Республикёнче нилёх облăç туси пирён республикăна — асăлă Совет Çойузён капиталисла хёвелланăç чикинчи ялси, тёрёкне тата ытларах çирёплетет. Могилёв облăçё туни пире хамăрăн Могилёва тата ытларах куçăрăла хула тума хушшăт. Ёпёр Асăлă Совета тата ун йăтăпана тёрлесе пăхма патăм та çапла йёркеп иттём: суперфосфатан, фосфорит сăмахённе каçри, тăвăрлёне, ёçне тата сейлтрпа семёртермелё тене. Вёсене пурне те тупăпăм. Пёр ёçре мар, хёрçелёх акрăм. Сумлесине организацилесем Сăмах панинчен ытларах та туса пăтём. Ёлёк пулсан, колдун тесе калана. Халё никам та тёлёнмёсть. Ленинпа Сталин пирён пурнăçа çынăн пек ёçлесене пачёç. Колхоз сынни халё пурне те тума пултарать.

Франци çёнё правительстви

Парижрен пёлтерӳ тăрăх, Бӳум (Францири социалисла парти руководителёсенчен пёри) „халăх фрончё тавра нанине пёрлешӳ правительстви" (центрисла тата сылтăм буржуала чылай партисем хутшăннине) тума тани анăçусăр пётнё.

Франци çёнё правительствинe Шотан тунă. Унăн заместителе, вăлах нанине оборонă министрёпе çар министрё—Даладье; йӳçёршыв ёççен министрё—Деломос; шăлти ёççен министрё—Сарро.

Çёнё правительствă хăйён итлăрахёпне радикал-социалиссенчен тăрать, 83 министр постёчен 26 постне вёсем йышăнаççё.

(ТАСС).

И. СТАЛИН

ЛЕНИН ÇИНЧЕН

Кремль курсантсен вечĕрĕнче 1924 çулхи январĕн 28-мĕшĕнче каланă сăмах

Пултăшсем! Сирĕн кунта Ленин çинчен асанлăсем вечĕрĕ туни, терĕс, мана вара сак вечĕра доклад тăвакансенчен пĕри пулма чĕнмĕ, терĕс. Ленин çĕçĕсем çинчен йĕркипĕркине доклад туса пама кирлĕ мар пулĕ, тесе шутлатăп епĕ. Ленин мĕнле-сăн тата мĕнле деятель пулнине илсен, унăн хăшпĕр ăйрăмăхĕсене палăртаканăн хăшпĕр фактăсене пĕтерпине чăвăнсан лайăх-рах пулĕ, тесе шухăшлатăп епĕ. Сав фактăсем хушшинче шалти сыхăну пулăмĕ те, тен, анчах вăл Ленин çинчен пĕтĕмĕшле пĕлме питех канĕрлес çук. Кирек мĕнле пулсан та, хаҫхинче епĕ сире хам малтарахра пама пулминчен ытларах пама май кĕрейместĕп.

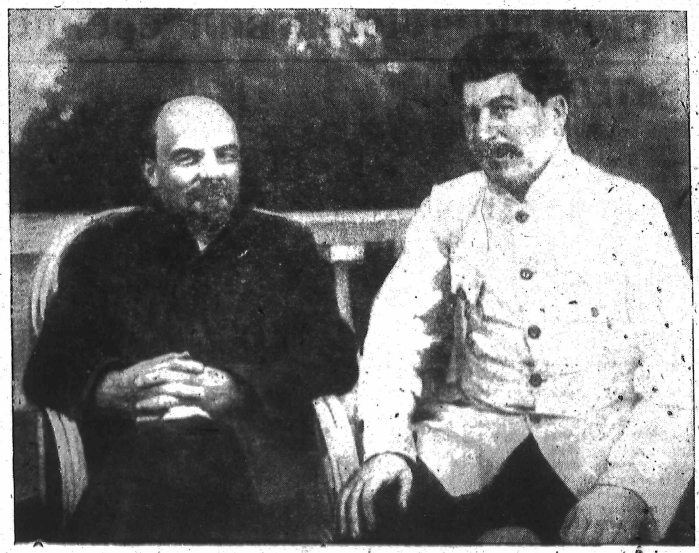

В. И. ЛЕНИН ВИЛИЧЕРЕПЕ 14 СУЛ ТУЛТАРНА ТĔЛЕ

Укерчĕк çинче: В. И. Ленин тата И. В. Сталин 1922 çулта Горкăра. (В. И. Ленинăн центрти музейĕ).

(Сойузфото).

Ту ăмăртăкăнĕ

Пирвайхи хут епĕ Ленинна 1903 çулта паллаштăм. Чăн та, çав паллашу пĕр-пĕрремне курăйăсем мар, кăç хыçĕнче, çыру çĕртнĕ пĕркене пулнă. Анчăх çав паллашу майра çухалми пĕр хăварчĕ, çавă вăл епĕ партире мĕн ĕçлеме пуçланăранпа асран кайман. Епĕ çи чухне Сĕнĕрте, ссылкăра, пурнăттăмччĕ. Ленинăн 90-мĕш çулхи вĕçĕнчи уйрăмăнах та 1901 çул хыçĕнхи. „Искра" тухма пуçланă хыçĕнхи, революцилле ĕçлĕнĕ паллашни мана Ленин пирĕшшĕн ахаҫ çын мар иккенне ĕнепелли патне илсе пычĕ. Ун чухне вăл манăн куçăмра партин ахаҫ руководителĕ пулман, вăл чăнниех ăна тăвакансем пулнă, мĕншĕн тесен пĕр вăл кăна пирĕн партин ăнĕ-ĕнтĕ туслăмне тата çийĕнче тытăмлă задачасене ăнланса тăнă. Епĕ ăна пиçĕн партин мăшти руководительĕсемпе танлаштарса пăхсан, мана Ленинна Лениннa рĕлле ĕлкĕрсе—Плехановпа, Мартовпа, Аксельродпа тата ытти ытларах Лениннa пĕр шухăшлă тăнăн тулăнатчĕ. Ленин, вĕсемпе танлаштарсан, руководительсенчен проста пĕри мар, вăл ун аслă сăнарлă руководитель, ту амăрткайăкĕ, кĕрешӳре хăрама пĕлмекенскерĕн тата партире вырăс революцуллĕ йăхăмĕн сăрсе кӳрман çулĕсем-не малтан хăйăлăн йĕртĕсем пыраканскерĕн туйăнатчĕ. Çак туйăм ман чĕрене çав тери тăрăн кĕрсе ларнă пирки, епĕ ун çинчен хамăн пĕр сывăх йăлтăшăм патне, ун чухне эмиграцире пурнăсканскер патне, сыру çырса ăнама кирлине туйăрăм, ăна та хăйĕн шухăшне пĕтĕрме пĕтĕрăм. Пĕртак вăхăт иртсен, Сĕнĕрте ссылкăра ĕнтĕ пурăнма чухне,—ку вăл 1903 çул пĕрчине пулнă епĕ хамăн тусăмпан вĕçĕмсĕр савăнса ырласа çырнă ответ тата Ленинăн простă çырнă, анчах та тарăн шухăшлă çыруне пăтĕм, ман тусăм ăна ман çыруна паллаштарнă пулнă мĕн. Ленин çырувĕ пысăках марччĕ, анчах çавă вăл пирĕн партин практикине хăйăл, хăравăр критикленĕ тата партин сывăхри тапхăртн ĕçĕн пĕтĕм ылăне ҫçăн та кĕскен кăтартса панă. Ленин кăна ун лăпаштарса ăнă ăнăлăсем çинчен çав тери простă та ҫçăн, кĕскен те хăйăлăн çырма пĕлнĕ—кашни сăмахĕ калăмасăр, тĕл перет. Çав простă çырнă тата хăйăл çыру епĕ Ленин пирĕн партин ту амăрткайăкĕ пулса тăрăт тесе шутланнине тата ытларах çивĕлтĕрĕ. Ленинăн çав çыруне, вăтă подольничĕ йăлтăр, ытти нумай çырусене çунтарнă пекех çунтарасса ăнăлăн хама касарма пултараймастăп.

Çав вăхăтран пуçланса кайрĕ епĕ Ленинпа паллашни.

Манаçăрлăх

Пирвайхи хут епĕ Ленинна 1905 çулхи декабĕрте болшевиксен конференцийĕнче Таммерфорса (Финляндире) тĕл пултăм. Епĕ пирĕн партин ту амăрткайăкĕнне, асăлă сăмах, политикăй тĕлĕнĕнчен кăна мар, тата пирĕн пуласăн, ыр-сĕвĕ тĕлĕнĕнчен те асăлă çынна курма ăмтăлнăччĕ, мĕншĕн тесен манăн ăссăмра Ленин кĕркелĕ те палăлă çăлăн пек курăнса тăнăччĕ. Анчах епĕ вăтăмран лутрарах, ахаҫ çынсенчен пиммĕше те, пачах пиммĕше те ушăрăлса тăман ахаҫ çынна курсан, пиммĕше мар пулса кайрĕ манăн кăмăлăмсăр.

„Асăлă çын" пухусене, пуху çыннисем-вара вăл пирĕн кĕрессе чĕре тапма чарăнсăх кĕтчĕр тесе, ăланах кайа пулса пымала тесе шутлама хăнăхнă, çавăн пек чухне асăлă çын пырса кĕрес умĕн пуху членĕсем: „тес... шăпланăр... вăл килет", тесе систерĕсе. Çав ăлла мана ытлашши пек туйăнмастчĕ, мĕн-сăмахĕсенчи логикăн ăна тăвăлми вăйĕ тытăкăна пичĕ, çавă вăл пĕртак тинĕрех, анчах та аудиторине тĕрĕнех çавăрса илет, ăна майĕпе электризацилет те кайран ăна, çынсем калаçма, ним пулминчен тытăкăна илет. Астăватăп епĕ, ун чухне делегатсенчен нумайĕшĕ çапла калăнине: „Ленин сăмахĕсенчи логикăпăр пĕрпе те пултаракан темĕскерпе хĕвĕсем пек, вĕсем сана хĕвĕсемсене пур йĕнчен те йăрса илеççĕ те вĕсен ытăмĕнчен вĕçĕрĕнсе тухма вăй çук: ĕç паран, йĕ пуçпех пĕрсе ăна шутăн тыт".

Ленин сăмахĕсенчи çав ăйрăмăх-унăн ăратăрăпа искусствăн чи вăйлă ĕнĕ дуса тăрат, тесе шутлатăп епĕ.

Логикă вăйĕ

Ленинăн çав конференцире тухса калă-нă икĕ сăмахĕ ниткă чалăш пулнă: хальхи лару-тăру çинчен тата аграрăл мăтăу çинчен. Вĕсем, шеллемелĕ, уçăрланнă. Вĕсем пĕтĕм конференцире тăвăллăн хăвăсланăранпа йăнăш çулăмăл сăмахсем çаптарманни,—çав çăлăнăсем çăмăлах çăлăнса кайнă. Ленин ăнăçлăхĕ çакăнтан килнĕ: ăна пулăмăн тытăкăна илет. Астăватăп епĕ, ун чухне делегатсенчен нумайĕшĕ çапла калăнине: „Ленин сăмахĕсенчи логикăпăр пĕрпе те пултаракан темĕскерпе хĕвĕсем пек, вĕсем сана хĕвĕсемсене пур йĕнчен те йăрса илеççĕ те вĕсен ытăмĕнчен вĕçĕрĕнсе тухма вăй çук: ĕç паран, йĕ пуçпех пĕрсе ăна шутăн тыт".

Ленин сăмахĕсенчи çав ăйрăмăх-унăн ăратăрăпа искусствăн чи вăйлă ĕнĕ дуса тăрат, тесе шутлатăп епĕ.

Пайкăшмассăр

Иккĕмĕш хут епĕ Ленина 1906 çулта тăн епĕ, ĕçĕр делегат болшевиксем пĕр пиçĕн пиртен Стокгольмри сĕвĕçĕнче тĕл пултăм. Пурте пĕлеççĕ, сак сĕçера болшевиксем сахалтарахăшĕна тăрса пулнă, вĕсем ăна пулнă. Епĕ ун чухне Ленина пирвайхи хут ăна пулнă çын вырăнĕнче куртăм. Вăл пĕрте ăна пулнă хыçăн пăшăлланă, хулăна хайăнан çулăнусем йĕкĕрлĕ пулнă. Ылтăн ҫурăлма ăна пулăм пăлăртăнă. Аса килет, Ленин çавăн пек сăмахсене хирĕç шăпах çыртса çăвĕ каланнă: „Ан пăшăлăр, ăна ташшем, епĕ пурпĕрех çĕнтеретĕп, йĕкĕрлĕ пулмарăм, мĕншĕн тесен, пирĕн çул-тĕрĕс". Пăшăлакан интеллигентсене курăймăнăн, хăмăрăн вăйсем çине шанни, çĕнтересе çинĕни. — ака мĕн çинчен каласрĕ ун чухне пирĕнне Ленин. Болшевиксем вăхăтăнах ăна пулни, сотсе сывăх вăхăтрах болшевиксем çĕнтереси туйăнса тăратăмĕ.

Ăна пулнă пирки пăшăлашмала мар"— çака вăл Ленин ĕçлĕнĕне, ăна хăй таврăнса вĕçĕнĕ ситийех партине парăнăд тата хăй вăйĕне ĕнепеллĕ тăвакан çăра пĕтĕртерме пуçланăран, ӳпăрмăх пулнă.

Каттаймассăр

Тепĕр сĕçĕнче, 1907 çулта, Лондăнра, болшевиксем çĕнтерекенскерĕм пулса тăнăç. Епĕ ун чухне Ленина пирвайхи хут çĕнтерекен вырăнĕнче куртăм. Çĕнтерĕ йăланах хăшпĕр çулăнусем пусĕсене çавăрса ӳпăрат, вĕсене пуçа кăçăрасăм мар тата каннăлăнкаран туса хурат. Иккĕмĕш часрах çавăн пек чухне çĕнтерĕне ăнăлăнма, çĕнтерĕ хыçăн хăйăлланса ларма пуçласăр. Анчах Ленин пĕр те çавăн пек çулăнусем йĕкĕрлĕ пулман. Йăлтах ӳпăрах, шăпах çĕнтерĕ хыçăн вăл пушшех те сыхланăлă тата асăрханăлă пулса пынă. Аса килет, Ленин йĕкĕлех ун чухне делегатсене сине тăрсах вĕрентсе калани: „йĕрмеммĕн ĕç—çĕнтерĕне каçса маймала-мар тата каннăлăнмала мар; иккĕмĕш ĕç — çĕнтерĕне хăварма, çирĕплетесе хăвармала; вирсĕмĕн тесен, ăна хĕнемĕ каçма, анчах вĕсене ситийех ятлесе-ниçех-ха". „Пайантан пулăсса меншевиксене пĕтерсе хуна", тесе вĕсĕкленесе ĕнеперекен делегатсенчен пĕтĕрсене тăрăхлатчĕ вăл. Рабочи ӳпăрăмĕне меншевиксен çапах-ха тымарсем пытăрнине, вĕсемпе хамăр вăйсене ытлашши пахалăсран, тата, пушшех те, хирĕç пырăкансен вăйĕсене чакарса пахалăсран пур майпа сыхланса, ыйăтсе кĕрешме кирлине катăртса пама ăна йăвăр пулман.

„Çĕнтерӳе каннăлăнмала мар"—çака пулат тĕ Ленин характерĕнчи уйрăмлăх, ăна хирĕç пырăкан вăйĕсене ӳрăн тăйтарса цăхма тата партире пулма пултаран кăтмĕлĕхсенчен сыхласа тăма пулăшакăнскер.

Принциплĕх

Парти çулпуçĕсем хăйсен партин историне пĕлекенскерсем, революцăпа историне пуçласа вĕçне çити витĕр вĕрентекерсем, хăшпĕр чухне-пĕр киреввĕр чирпе чирленĕ пулат. Çав чире массăсенчен хăранă, массăсен пулăтарăранпан хăранă, массăсем ытлашши пумай сĕмĕрсе тăнăма" пултараран хăранă, массăсем çине шанни, сĕнтересе сĕнени. — ака мĕн çинчен каласрĕ ун чухне пирĕнне Ленин. Болшевиксем вăхăтăнах ăна пулни, сотсе сывăх вăхăтрах болшевиксем çĕнтереси туйăнса тăратăмĕ.

Ленин çавăн пек çулпуçĕсенчен пĕтĕмпех ӳрăла пулнă. Пролетарăтăн пултарулă вăйĕсемпе ăнăн класлă сисĕмĕ революцилле тĕлĕнĕне килĕштĕне Ленин пек çав тери тарăн ăнеперен революционера епĕ ӳрăх пĕлмĕстĕп. „Революци хаосне" тата „массăсем хăйсем ăсăлăр чăрусăр хăтланăшне" хăйне хăй кăмăллаяса критикленĕ Ленин пек çав тери хĕрхенĕскер ăшăлама пĕлекен революционера епĕ ӳрăх пĕлмĕстĕп. Аса килет, пĕр каласу вăхăтĕнче, ăнăтăшенчен пĕри „революци хыçăн вирсĕмĕн пуçа кайма" тенине хирĕç, Ленин йепле пĕтерсе хумала тăрăхласа: „революционер пулас тесен çынсем ун вирсĕмĕ йĕрке историре революци йĕркипе пулса тăнине манса кайаскĕ пулăн, инкек-ĕç" тенине.

Çакăнтан килнĕ массăсем çине сӳлтен пăхса, пулмалла хăйăлăхпа тата курманла сине тăрăласăха партилĕхе тăтăса, Ленин ун чухне иртĕмĕшне йăрса илнĕ чире парăнман тата пăртлăх йăлавне сулĕ тытса тăнă пĕртен-пĕр çын пулнă.

Пурте пĕлеççĕ, çав партилăхшĕн пынă тавлашура Ленин кайран çĕнтерекенни пулнă.

Иккĕмĕш факт. 1914—1917 çулсенчи тапхăр, империализăмăл вăрçă сарăлса кайнă тапхăр, ун чухне социал-демократла тата социализла-партисем пурте пĕрте пекех, шăпăрлăхсăмла сĕрме парăнса, хăйсене тăван сĕршывсенчи империализăмла тăрса панă. Вăл çапла тапхăр пулнă, ун чухне II Интернационал хăйĕн пăлăвĕсене кайăтăла умĕнче тăнă, шовинизла хум умĕнче Плехановпа, Каутски, Гед пек çынсем те т. ыт. тытăса тăрăйман. Ленин ун чухне социал-шовинизмла тата социал-пацифизăма хирĕç татăкăла кĕрешӳ пуçласа йăраканскерĕ, Гедсемпе Каутскисем тăнăмана сутăнине питлекен тата кĕске ăслă „революционерсен" çурмалăхне клемелекен пĕртен-пĕр ĕç пĕртенпе пĕрех çын пулнă. Ленин хăй хыçăн питех те сахал çын пынине ăнланса тăнă, анчах çавă унăн татăкăла вырăн ылмăнăса тăман, мĕншĕн тесен вăл, хăйĕнче пуласлăх пур пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă вăл вĕçне ситийех интернационализăмла политикă пулнине пĕлсе тăнă, мĕншĕн тесен вăл принциплă политикă пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă пулнине пĕлсе тăнă.

Пурте пĕлеççĕ, çав сĕнĕ Интернационалăн пынă тавлашура та Ленин çĕнтерекенни пулнă.

„Принципла политикă пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă пулат",—çака пулнă ĕнтĕ Ленина, революцилле марксизăм йĕнне пролетарийăтăн чи лайăх элеменĕсене кĕрешсе илсе, сывăхне пыма çук, сĕнĕ позицисене вăйпа тыртса илме пуллăнă формулă.

Массăсене ĕненни

Партисен теоретикĕсемпе çулпуçĕсем, халăхсен историне пĕлекенскерсем, революцисен историне пуçласа вĕçне çити витĕр вĕрентекерсем, хăшпĕр чухне-пĕр киреввĕр чирпе чирленни пулат. Çав чире массăсенчен хăранни, массăсен пулăтарăлă вăйĕсене ĕненменни теççĕ. Çав вăхăтрах çивĕ хăш чухне, революцăпа историне тутăнман; анчах киввинне сĕмĕрсе çĕнинне тума тивĕç массăсем çине сӳлтесем темĕнле аристократла пăхăнсăн шăтăса тухат. Стихилй ахăрса каймалăх пулăтараран хăранни, массăсем ытлашши пумай сĕмĕрсе тăнăма" пултараран хăранни, массăсем çине шанни, сĕнтересе сĕнени. — ака мĕн çинчен каласрĕ ун чухне пирĕнне Ленин. Болшевиксем вăхăтăнах ăна пулни, сотсе сывăх вăхăтрах болшевиксем çĕнтереси туйăнса тăратăмĕ.

Ленин çавăн пек çулпуçĕсенчен пĕтĕмпех ӳрăла пулнă. Пролетарăтăн пултарулă вăйĕсемпе ăнăн класлă сисĕмĕ революцилле тĕлĕнĕне килĕштĕне Ленин пек çав тери тарăн ăнеперен революционера епĕ ӳрăх пĕлмĕстĕп. „Революци хаосне" тата „массăсем хăйсем ăсăлăр чăрусăр хăтланăшне" хăйне хăй кăмăллаяса критикленĕ Ленин пек çав тери хĕрхенĕскер ăшăлама пĕлекен революционера епĕ ӳрăх пĕлмĕстĕп. Аса килет, пĕр каласу вăхăтĕнче, ăнăтăшенчен пĕри „революци хыçăн вирсĕмĕн пуçа кайма" тенине хирĕç, Ленин йепле пĕтерсе хумала тăрăхласа: „революционер пулас тесен çынсем ун вирсĕмĕ йĕрке историре революци йĕркипе пулса тăнине манса кайаскĕ пулăн, инкек-ĕç" тенине.

Çакăнтан килнĕ массăсем çине сӳлтен пăхса, пулмалла хăйăлăхпа тата курманла сине тăрăласăха партилĕхе тăтăса, Ленин ун чухне иртĕмĕшне йăрса илнĕ чире парăнман тата пăртлăх йăлавне сулĕ тытса тăнă пĕртен-пĕр çын пулнă.

Пурте пĕлеççĕ, çав партилăхшĕн пынă тавлашура Ленин кайран çĕнтерекенни пулнă.

Иккĕмĕш факт. 1914—1917 çулсенчи тапхăр, империализăмăл вăрçă сарăлса кайнă тапхăр, ун чухне социал-демократла тата социализла-партисем пурте пĕрте пекех, шăпăрлăхсăмла сĕрме парăнса, хăйсене тăван сĕршывсенчи империализăмла тăрса панă. Вăл çапла тапхăр пулнă, ун чухне II Интернационал хăйĕн пăлăвĕсене кайăтăла умĕнче тăнă, шовинизла хум умĕнче Плехановпа, Каутски, Гед пек çынсем те т. ыт. тытăса тăрăйман. Ленин ун чухне социал-шовинизмла тата социал-пацифизăма хирĕç татăкăла кĕрешӳ пуçласа йăраканскерĕ, Гедсемпе Каутскисем тăнăмана сутăнине питлекен тата кĕске ăслă „революционерсен" çурмалăхне клемелекен пĕртен-пĕр ĕç пĕртенпе пĕрех çын пулнă. Ленин хăй хыçăн питех те сахал çын пынине ăнланса тăнă, анчах çавă унăн татăкăла вырăн ылмăнăса тăман, мĕншĕн тесен вăл, хăйĕнче пуласлăх пур пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă вăл вĕçне ситийех интернационализăмла политикă пулнине пĕлсе тăнă, мĕншĕн тесен вăл принциплă политикă пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă пулнине пĕлсе тăнă.

Пурте пĕлеççĕ, çав сĕнĕ Интернационалăн пынă тавлашура та Ленин çĕнтерекенни пулнă.

„Принципла политикă пĕртен-пĕр тĕрĕс политикă пулат",—çака пулнă ĕнтĕ Ленина, революцилле марксизăм йĕнне пролетарийăтăн чи лайăх элеменĕсене кĕрешсе илсе, сывăхне пыма çук, сĕнĕ позицисене вăйпа тыртса илме пуллăнă формулă.

Революци генийĕ

Ленин революци вăлăн çуралнă пулнă. Вăл революцилле сирĕпĕрĕсен ĕненĕ-тата революцилле йĕртсе пырасси асăлăрах та асăлă мастăрĕ пулнă. Ленин хăйне революцилле кирлĕрĕсен саманине ирккăн те савăнăçлăн тупни икĕ ӳрăх инкăçăн та туйман. Çакăнпа епĕ, Ленин кирек мĕнле революцилле кирлĕрĕсене те сирĕптерӳсемшĕн тăнă, тесе пачах каласшăн мар. Ниме чухлĕ те. Çакăнпа епĕ, Ленинăн малашне мĕн, пулассине генине кура тăни революцилле сирĕпленĕрĕсен вăхăтĕнче инкăçланкинчен те тулăрех тата вăр ӳсăрах палăрăл, тесе çеç каласшăн. Революцилле савăрăнусен куçĕсенче вăл чăн-чăнах çулăмласа кайнă, малашлăхшăн ӳсĕлăн кураканни пулса тăнă, классен ăнăхăмĕ тата революцин пулма пултаракан кулăр-макăрĕсем, вĕсене ывăç тупаçе çинчи пек курса, мĕнле пулассине маттанах пĕлсе тăнă. Ахаҫ мар çав кăтаççĕ пирĕн партин çынниисем хушшинче: „Ильичăн революци хумĕсен ăшĕнче шыв-ри пулă пек шăпах пĕлет" тесе.

Çакăнтан килет Ленинăн тактикăлă лозунгĕсем „тĕлĕнмелĕ **усăмлăхĕ** тата революцилле планăсен „пуçа çавраслă" **хăйулăхĕ.**

Ленинăн çав ӳрăмăхне палăртса пăраканскерĕ ăнăçлăхăн икĕ факт аса килеççĕ.

Пĕрремĕш факт. Октябăр революцийĕн умĕнхи тапхăр, ун чухне мĕлйăлă рабочисем, хресченсем, солтăксем тыдри тата фронтри крăнăс хĕтĕрĕсе хăваларăнне, мир тата фабрика-завод хăрушăлăхĕсене пĕрĕс революлеттла буржуази „вĕсене сити вăрçă интересĕсемпĕн çар диктатӳри тума хăтĕрленĕ; ун чухне мĕн пур „общественăлă шухăш" текенни, мĕн пур „социалиста парти" текенни, большевиксене „нимĕç шпионĕсем" пек каткартса, вĕсене хирĕç тăнă; ун чухне Керенски большевиксен партине вăрттăлăха хăваласа кĕртме хăтланнă, пĕртак хăваласа кĕртме ĕлкĕрнĕ те ĕнтĕ; Австро-Германи коалицийĕн çапах-ха дисциплинăлăй хăватлă çарĕсем пирĕн мăнăсене çитнĕ-тата Аркангельскпа Мурманскпа „социалиссен" вара вĕсене сити сĕнтерӳлĕ вăрçă" интересĕсемĕн хăйсен правительствисене чиперех блокра тăнă.

Мĕне пĕлтернĕ-ха çавăн пек сăмантра „восстани тапратни? Çавăн пек ларутăрура восстани тапратни вăл—мĕн пурне карта çине партинце пĕлтерет. Анчах Ленин ĕçе хăйăлăн тытăма ҫăраман, мĕншĕн тесен вăл „восстани" пур-пĕрех пуласлине, восстани сĕнтересĕсне, Россин-ăйри восстани империализмăлă вăрçа пĕтермĕ хатĕрленĕ. Российăн восстани Чĕвешкинăрăн тертленсе ситнĕ массăсене хускатса йăрасенне, Российăн восстани империализмăлă вăрçăран граждан вăйĕн „туса пăрахсене, восстани советсен Республикине парасенне, советсен Республикине вăра пĕтĕм тĕнчери революцилле ӳпăхăна тĕрекĕ пуçса тăрассине ĕлкĕм, хăйĕн питĕр-кураканскерĕ кӳсĕмпе курса тăнă.

Пурте пĕлеççĕ, Ленин малашне мĕн пулассине маттанах революцилле курса тăнă, кайран калама çук тĕрĕсĕн пурнăса кĕнĕ.

Иккĕмĕш факт. Октябăр революцийĕн хыçăнхи-малтанхи çулсем, Халăх-Комиссарĕсен Совечĕ, "пăлханăçлă генерала, асăлă çар пуçлăхне Духонина, вăрçа пăрăмма чарăнса, имĕсемпе вăхăтлăха мир тăвасси çинчен калаçу çурçăра йăлтăр-йăлтăр хуйăма хăтланнă-кунсем. Аса килет, Ленин, Крыленкă (шăпах асăлă çар пуçлăхĕ) тата епĕ Питĕрти Тĕп штаба Духонина провод тăрăх калаçма кайăмăр. Самаят хăрушăччĕ. Духонинна Ставки Халăх Комиссарĕсен Советĕ ирккăнне ĕçе кĕртме, йăхăнне те килĕшмĕрĕ. Сирĕн командирсем иĕтĕмех Ставкăн ăслиличе-пулнă. Саккăскене илес пулсан, 12-мĕшĕлле çар, Совет ăнăçне хирĕç пынă çар организацийĕсем текенисене пăхăнăçкер, мĕн каласси паллă мар-пулăй. Питĕрте хăйĕнне, пурте иĕлеççĕ, ун чухне пулăкăсем восстанине хатĕрленесе пынă. Унăр пусне Керенски Питĕр çине вăрçăла-пынă. Аса килет, провод умĕнче кайит чарăнса, тăна хыçăн Ленин пичĕ темĕнле тĕлĕнмелĕ сутăна сутăлса кайрĕ. Вăл ситĕ ренлени йышăнăнă паллăрăл. „Кайăр ăдвостанине,—терĕ Ленин,—вăл пире кирлĕ ĕç тăвăр епĕр патăрăп приказна Духонин генерала вырăнтан кăларăпăр, ун вырăнне асăлă çар пуçлăхне Крыленкă пултăма лартăпăр та, çарăн командирсене пăхмасăр саккăскене—генералсене çăлăрса илме, вăрçă вăрăма чарăнма, Австрипе Германи салтакĕсемпе сыхăнма, мир ĕçне, харăпăр хăйсен аллине илме чĕнсе, калăпăр".

Çавă вăл „паллăмарăлăха сикни" пулнă. Анчах Ленин çав „сикрен" хăраман, йăлтах урăхла, вăл-ăна хирĕç, пынă, мĕншĕн тесен вăл-çар мирĕнчи тăнăче тата мир патне пымăла çул çинчи киреммĕне чăрмавсене пурне те сирсе пăрахса, мир кĕрешсе пăлассине пĕлнĕ, мĕншĕн тесен вăл çавăн пек мелетне мир тунă Австрипе Германи, салтакĕсемпĕн ахаҫ иртсе суккине, çапла тунă мĕн пур фронтсенче, вĕсенчен пĕрне те сивторсе хăвармасăр, мир патне тӳртлĕнне вăйсертсе йăрассине пĕлнĕ.

Пурте пĕлеççĕ, Ленин малашне мĕн пулассине маттанах революцилле курса тăнăн кайран пĕтĕмпех тĕрĕсĕн пурнăса кĕнĕ.

Малашне мĕн пулассине генилĕ курса тăнăн, сывхарса килнĕ событисем шалти тупсăмне хăварт йăрса илсе тупма пултарнăн—çака пулат те Ленинăн пахалăхĕ, ăна революцилле йăхăмăн савăрăнусенче тĕрĕс стратегине туйăмăл çул палăртса пама пултарнăнпа тăнăçкер.

„Правда" № 34, 1924 ç.

Парти вĕренӳне организацилемелес

Шупашкар хулинче парти вĕренӳне начар. Парти вĕренӳвĕ çителĕксĕр пĕлни парти тата комсомол кружокĕсен-вĕçлекен пропагандисенн январĕн 15-мĕшĕнче пулнă канашлӳвĕнче татăх та уçăн курăнчĕ. Партиăн хула комитечĕ хăй те парти вĕренӳне организацилес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлет, çителĕксĕр йĕртсе пырат. Хулари нумай коммунисем вĕренӳ тулашĕнче тăрса вулăнă, кружокценче занатисем йĕркелĕ пулса пымаççĕ.

ЧАССР Тĕпĕстăвкомĕ, Финанс Халăх Комиссариачĕ тата ытти хăшпĕр организацисем-çумĕнчи кружоксем партин историне 3—5 çул хушшинче те вĕренсе тухаймаççĕ ĕнтĕ. Ку тĕлĕшпе уйрăмăнах Финанс Халăх Комиссариачĕ çумĕнчи партин историне вĕренмели кружокĕ кайăккăн уйрăм тăрат. Кунта 5 мăш çул ĕнтĕ партин Октябрĕрти Социалисăмла революци тапхăрĕнчи историйĕ тĕлне çитсен чарăнаççĕ, тепĕр çулĕнче каллех пуçласа вĕренме тытăнаççĕ. Ку ĕнтĕ, паллах, партин вĕренӳвĕнчи сĕзонăпа пĕтерменнинчен килнĕ.

Партин вĕренӳвĕнче пропагандисем тĕл вырăнта тăраççĕ. Партин вĕренӳвĕнчи пĕтĕм пахалăх, пĕтĕм ĕçĕм пропагандиссенчен килет. Анчах хăшпĕр пропагандиссем çак ответлăха туйса ĕçлемеççĕ-ха. Вĕсем хушшинче дисциплинă çук. Акă, Рябчиков (Осоавиахим Тĕп Совечĕ), Золотников (хула совечĕ), Оскольников (çыхăнӳ çурчĕ) пропагандиссем темиçе хутчен занятисене салатса йăнă.

Хăшпĕр кружоксенче аслă шкултăн вĕренче тухнисем те техникăсемпе, машинистăксемпе пĕрле вĕренеççĕ. Ку вĕренӳ пахалăхне чакарат, сахăл вĕренниссем анланмасăрах ӳлма пултараççĕ.

Парти вĕренӳвĕн кунне урăх нимĕнпе те вышăнма ӳурамасăт. Анчах хăшпĕр организацисене çак вĕркене пасаççĕ. Макарон фабрикинче парти вĕренӳвĕн кунĕнче ушкăнпа кинона йĕ театра кайăккăн. Ку парти организацийĕпе парти вĕренӳне хавхламанни çинчен калат.

Пропагандиссенчен час-часах: „Вĕренекенсем занятине сӳремӗççĕ, хатĕрленсе пымаççĕ", теннине те илтетĕн. Ку мĕнтен килет-ха? Вăл пропагандиссем занятине интерме пелментен килет. Занятисем кăчемĕн иртеççĕ. Нумай кружокценче тĕнчери лару-тăру çинчен, хăмăр ĕçрышвра пулса иртекен çĕнĕ ĕçсӗ çинчен пĕр сăмах та шарламаçăр иртеççĕ. Мĕнĕн-ха занятие пуçланнăç умĕн 10—15 минут хушшинче çак ыйтусем тăрăх калаçу иртерес мар?

Канашлура Карташов (Сывлăх Халăх Комиссариачĕ), Аникин (Хатĕрлев организацийĕ) Авилов, Воронков, Ишиевпов, тата Филиппов пропагандиссем тухса калаçрĕç. Партин хула комитечĕ çителĕклĕ пулăшмасăр, хула комитечĕн представительĕсем кружоксенче пулмаççĕ,—теççĕ вĕсем.

Кунпа пĕрлех комсомол ячĕпе те политикăлăра вĕренӳ çителĕксĕр пынине пăлăртма кирлĕ. Водосвет çумĕнчи комсомол организацийĕ политикăлă вĕренӳне тытăнман та, кружок ĕçлемест. Пĕтĕмĕшпе имсен, хуларн комсомолецсем пурте вĕренӳне хутшăнăç. Кунсĕр пусне комсомолта тăман çамрăксем 1000 сын ытла кружокценче вĕренеççĕ. Анчах вĕренӳ пахалăхĕ начар. Ку пропагандиссенчен килет. Хăшпĕр пропагандиссем вĕренӳ ĕçне хака хумаççĕ. Кунта та дисциплинă çителĕксĕр. Комсомол ячĕпе ĕçлекен 98 пропагандиçран канашлува 27 пропагандис анчах пычĕç.

Т. Майоров.

ССР Сойузĕн 1-мĕш созыври Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççийĕ

ССР Сойуз. Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççин 1938 çулхи январĕн 12-мĕшĕнче пулнă йулашки ларувĕ

Январĕн 19-мĕшĕнче, кăнтăрла часлаç Михайлович Молотов ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ—

Председательте пулса йĕртсе пыракан—Сойуз Совечĕн Председателĕ А. А. Андрейев.

Ларуна Председатель пулса йĕртсе пыракан—Сойуз Совечĕн Председателĕ А. А. Андрейев.

Ложăсенче—Сталин, Молотов, Калинин, Ворошилов, Каганович, Микойан, Чубарь, Косиор, Жданов, Иежов, Хрущчев, Литвинов, Петровский йултăшсем, ССР Сойузĕн Аслă Совет Президиумĕн членĕсем.

Çеççи ССР Сойузĕн Прокурорне Уйăрса лартассине пĕрремĕш вăтупа паха тухма йышăнать.

Депутат Г. И. Петровский Сойуз Совечĕне Национальăйсен Совечĕн Старейшина Совечĕсен ячĕпе ССР Сойузĕн Прокурорĕ пулма А. Й. Вышинскине уйăрса лартма сĕнĕ парат.

Аслă Совет А. Й. Вышинский депутата ССР Сойузĕн Прокурорĕ пулма уйăрса ларăт.

Тепĕр вăтăр—сойуза правительствăна—Советла Социализмлă Республикăсен Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Советне туса хурасси.

Самах В. М. Молотов йулташа парăççĕ.

Молотов йулташа нумайччен тăвалăм алă çупса, „ура!" кăшкăрса кĕтсе илеççĕ. Молотов йулташ хăйĕн сăмахĕнче, малтанхи ларура ССР Сойузĕн, правительствине туса хурас вăтăр тăрăх уçнă пленисене депутатсем тунă асăрхаттăруçем вăтăрсене ответлет. Унтан Молотов йулташ правительствă составне кĕртмели кандидатурăсене каласа парат.

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ заместительĕсен—Чубарь, Микойан тата Косиор йултăшсен ячĕсене. Йыхăнăвлă ĕçсен Халăх Комиссарĕн Литвинов йултăшăн, Шăлти ĕçсен Халăх Комиссарĕн Иежов йултăшăн, Йăвăр промышленнăç Халăх Комиссарĕн Л. М. Каганович йултăшăн ячĕсене депутатсем тăвалăн алă çупнине кĕтсе илеççĕ.

Лару Председателе Андрейев йултăш ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателне Вячеслав Михайлович Молотов йултăша çирĕплетме сĕну пурри çинчен пĕлтерет. Залра тăвалăм овации пуçланса кайăт. Депутатсем Молотов йултăша—аслă Сталинăн чи çывăх соратникне, большевикла партин руководителĕсенчен пĕрине, çирĕп большевика, социалисăмăн, ĕççăн инсен телейĕшĕн сине тăрса кĕрешекене хĕрлĕн саламлаççĕ. Молотов йултăша пурте пĕр сасăпа ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателне çирĕп летеççĕ.

Çавăн пекех ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председатель заместительĕсемпе Халăх Комиссарĕсене çирĕплетесси те каласа çук пысăк сĕçленӳпе иртет.

Уйăрăмăн сасăласа Аслă Совет ССР Сойуз Правительствин—ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн çăкăн пек составне туса хураç:

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ—Вăйăрлă Михайлович Молотов.

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председатель заместительĕ тата Совет Контроль Комиссăн Председателĕ—

Власс Йаковлевич Чубарь.

Анастас Иванович Микойан.

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председатель заместительĕ тата Совет Контроль Комиссăн Председателĕ—

Станислав Викентьевич Косиор

ССР Сойузĕн Государствă План Комиссин Председателĕ—

Николай Алексеевич Вознесенский.

Инутăршăв ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ—Максим Максимович Литвинов.

Шăлти ĕçсен Халăх Комиссарĕ Николай Иванович Иежов.

Оборонă Халăх Комиссарĕ Климент Ефремович Ворошилов.

Тинĕс Çăр флочĕн Халăх Комиссарĕ Петр Александрович Смирнов.

Йăвăр промышленнăç Халăх Комиссарĕ Лазарь Моисеевич Каганович.

Машиностроени Халăх Комиссарĕ Александр Давыдович Брускин.

Оборонă промышленнăç Халăх Комиссарĕ Михаил Моисеевич Кагановчи.

Апат-çимĕç промышленнăç Халăх Комис арĕ Абрам Лазаревич Гилинский.

Çăмăл промышленнăç Халăх Комиссарĕ Василий Иванович Шестаков.

Вăрман промышленнăç Халăх Комиссарĕ Михаил Иванович Рыков.

Чукунсул Халăх Комиссарĕ Алексей Венедиктович Бакулин.

Шыв транспорт Халăх Комиссарĕ Николай Иванович Пахомов

Сыхăну Халăх Комиссарĕ Матвей Давыдович Берман.

Çĕрĕç Халăх Комиссарĕ Роберт Индрикович Ехве.

Тĕштăр тата выльăх чĕрлĕх совхозĕсен Халăх Комиссарĕ Тихон Александрович Йуркин.

Хатĕлевесен Халăх Комиссарĕ Михаил Васильевич Попов.

Финансен Халăх Комиссарĕ Арсений Григорьевич Зверев.

Сутă-илу Халăх Комиссарĕ Михаил Павлович Смирнов.

Тулашри сутă-илу Халăх Комиссарĕ Йевгений Денисович Чайлев.

Йăсчиçи Халăх Комиссарĕ Николай Михайлович Рычков.

Сывлăш сыхлăвĕн Халăх Комиссарĕ Михаил Федорович Болдырев.

Государствă банкĕн Правлени Председателĕ Алексей Петрович Гричманов.

Аслă шкул ĕçĕсен Комитет Председателĕ Сергей Васильевич Кафтанов.

Искусствă ĕçĕсен Комитет Председателĕ Алексей Иванович Наров.

Уйăрăмăн сасăласа пĕтерĕ.

— ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн пĕтĕм составне пĕр сасăпа çирĕплетнĕ—тесе пĕлтерет Андрейев йултăш.

Депутатсем хăйсен ыйтăнăсенчен сĕнĕрен тăрасçĕ те, вăл тăрăх хавалă овации кĕрлесе кайăт. ССР Сойузĕн Аслă Совечĕ сойузлă Правительствăна тата ССР Сойузĕн Конституцине туса паракан аслă комиссина, аслă социалисăмлă революцин гениле стратегне Иосиф Висарионович Сталина саламлаç.

Çеççине çĕршыв чылай республикăсемпе хуласенчен тата областсенчен пынă работницăсен, колхозниксен, колхозницăсен, интеллигенцинче служащăсен делегацийĕсем, çавăн пекех тата „Хĕрле Çарпа Тинĕс-Çар Флотĕнчен саламланă, вĕсене депутатсем шавлăн-алă çупса кĕтсе илнĕ.

Трибуна çинче—Мускаври тата Мускав облăçĕнчи ĕççăнисен делегацин членĕ Мускаври Радищевăн ячĕпе тăракан шкулти учительница Нина Йурйевна Астахова:

— Епĕр, Мускав ĕççăнисем,—тесе калать вăл,—Аслă Совета хамăр депутат пулма пиçĕн çулнисене тата аттене, пирĕн учителе тата тусăмăра, пирĕн тăван Сталин йултăша суйласа йăма пирĕн худа сине телей тухнăшăн мухтанса савăнăр.

Çак сăмăхсене ответлесе залра Сталин йултăша числаса, хавасăлăн саламланисем. Анчах çеç. Пурте ура çине тăрасçĕ, нумайччен чăрăмасăр тăвăлăп овации кĕрлет.

Сапăçула хĕрлĕ йăвăн йăтса трибуна патне Ленинградри ĕççăнисен делегацийĕ пырат, вăл сапăçула хĕрлĕ йалава Ленин хулинчи рабочисене Сталин йултăш йĕртсе пынипе Петрограда Йудениччăн шурă сăрĕсенчен паттăрлă хӳтлĕçĕнĕ награда пырăнне панă.

Трибуна çинче—Киров йăчĕпе тăракан „Электросила" заводри завком председателĕ Скоробогатько йултăш.

Донбасс, Урăл тата çĕршывăн ытти районсенчи шахтăрсемпе металлургсен делегацийĕ йăчĕпе Руденко йултăш сăмах тухса калат.

— Епĕр, шахтăрсемпе металлургсем,—тесе калат Руденко йултăш,—халăх вăхăтра мирлĕ ĕçпе пурăнатăмăр. Анчах правительствă ыйтсан, парти ыйтсан, епĕр отбойлă малашкисемпе кăмăрăк касмали машинăсенĕ винтовкăпа улăштарма пĕлĕпĕр...

Çак сăмăхсене калана хыççăн залри çынсем пурте пĕр харăсăр ура çине тăрасçĕ. Саламласа кăшкăрнисем тата шавлăн алă çупнисем йăнăрасçĕ.

Салам тухса калаканнем тата делегацинче пулнă ытти çынсем Сталин йултăш патне пырса унăн аллине хытăн чăмăрасçĕ.

Трибуна çинче Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс Çар флочĕн делегаци представителĕ капитан Герасимов тухăт. Унăн Хĕрлĕ Çарла çуламăр саламне хĕрӳлĕн алă çупса тата „ура!" кăшкăрса кĕтсе илеççĕ.

Герасимов йултăш совет çĕршывĕн чиккисене шанчăклăн хӳтлесе тăни çинчен каласа пĕтерет. Партине правительствă тата халăхсен аслă çулпуçĕ Сталин йултăш пĕрре чĕнесенех Хĕрлĕ Çар социализмăн тăван çĕршыва сыхлама тухăт. Хĕрлĕ Çар тăшмана унăн хăйĕн территорийĕ çинчех пĕтерсе хурат.

Ораторăн йулашки сăмахĕсене тăвăллă овации хупласа лартат. Пурте ура çине тăрасçĕ, Хĕрлĕ Çара чысласа, Обороннăй йуратăй Халăх Комиссарĕпе Ворошилов йултăша чысласа, аслă та аслă çулпуçне Сталин йултăша чысласа саламласа кăшкăрнисем йăнăрасçĕ.

Кĕçĕн командир-подвоник Селезнев йултăш краснофлотецсен ячĕпе Аслă Советăн пĕрремĕш депутатне Сталин йултăша хĕрӳле салам калат. Вăл Сталин йултăш пуçарӳпе Тинĕс-Çар флочĕн Халăх Комиссариатне тăвăлсен çинчен Аслă Совет Çеççийĕ йышăннă решенине краснофлотецсем хĕрӳлĕн саламласа ырлани çинчен пĕлтерет.

Рабочисемпе хресченсем тăван Хĕрлĕ Çарĕн тата Тинĕс-Çар флочĕн мухтавлă представителĕсене депутатсем ура çине тăрса ăсата парасçĕ.

Çеççи кун йĕркинчи ыйтусене сĕтĕл-йăвса йышăнса пĕтернĕ, Лару председателĕ пулса йĕртсе пыракан—Сойуз Совечĕн Председателĕ А. А. Андрейев кун йĕркинчи мĕн пур ыйтусем тăрăх Аслă Совет пĕр сасăпа решенисем йышăнни çинчен пĕлтерет тата ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççине хупăнă, тесе пĕлтерет.

(ТАСС).

1938 çулхи январĕн 1-мĕшĕнче, Консерваторин Аслă залĕнче (Мускав) „Красный богатырь" завод 50 çул тултарнă хăпха заводри рабочисен, служăщăнисен тата инженерсемпе техникăн пухăвĕ пулса иртнĕ.

УКЕРЧĔК СĂНЧĔ. ССРС Аслă Совет Президиумĕн председателĕ М.И. Калинин йултăш йывăлĕпла пуху президиумĕнче. Сулахăйра ПСК(б)П Соколнически райкомĕн секретарĕ Назаров йултăш; сылтăмра—ĕлĕк „Красный богатырь" заводра ĕçлене Фокина йултăш, хăй вăл М.И. Калинин йултăш приймăнăйнче ĕçлет.

Б. Фишман фото-укерчĕкĕ (Союзфото).

Халăх ССР Сойузĕн Аслă Советне саламлат

Мускав ĕççыннисен хăваттăй демонстрацийĕ

ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççин ĕçĕ пĕтнĕ тĕле хĕрлĕ Столицăн площадьĕсенче ура-мĕсене демонстрантсен пумай йышлă колоннисем оркестрсемпе тата йăрăсемпе пухăнма пуçланă. Радио ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççийĕ Совет Правительствăн—Молотов йултăш пуçуллă тăракан ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ—çулталăкăн çĕршывĕнчи пĕтĕм ĕççыннисен мăрăьĕ-политикăлă пĕлĕхне пăлартса тăракан Правительствăн туни çинчен пĕлтерчĕ.

Хăвăтлă прожекторсем Хĕрлĕ площадьре сутăтасçĕ. Пиншер йăлавсем, лозунгсем, халăхсен аслă çулпуçĕн Сталин йултăшăн, Совет Правительствин пуçлăхĕн Молотов йултăшăн, коммуниста партипе Правительствăн руководителĕсен портречĕсене сӳле çĕклесе, демонстрантсен пĕрремĕш колоннисем площадье пырса кĕнĕ.

Мавзолей трибуни çинче—Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андрейев, Чубарь, Косиор, Жданов, Иежов, Хрущчев, Петровский, Шверник, Косарев, Булганин йултăшсем. Кремль стени тăрăх туса кайнă гранитлă трибунăсене ССР Сойузĕн Аслă Совет депутатĕсем, Мускавпа Мускав облăçĕнчи, Ленинград облăçĕнчи, Киеври, Тутар республикинчи тата Донбассри ĕççыннисен делегацийĕсем йышăннă. Вăл делегацисем хăй çеç Кремăрти аслă дворецпа халăх суйланă депутатсене саламланă.

Çав кăç ССР Сойузĕн Аслă Совет депутатĕсене тата Совет Правительствине саламлама рабочисем, работницăсем, инженерсем, техниксем, врачсем, учи сăлсем, наукăпа искусствă работникĕсем, студентсемпе хилхуçи хĕрарăмсем, столицăн çирĕм виçĕ районри мĕн пур ĕççыннисем Хĕрлĕ площадье пыма васкаç.

Демонстрацине пухăнисем пурте ССР Сойузĕн Аслă Совечĕн пĕрремĕш депутачĕ, пĕтĕм халăх суйланă çын, ĕççыннисен йуратна çулпуçĕ, учителе тата туçе Сталин йултăш тавран мавзолей трибуни çине пăхаççĕ.

Площадьĕн пур кĕтесĕсенчен те Сталин йултăша чысласа, ССР Сойузĕн Аслă Совет депутачĕсене, Совет Правительствине, унăн пуçлăхне Молотов йултăша чысласа, ССР Сойузĕн Аслă Совет Президиумĕн Председателне Калинин йултăша чысласа пысăк хавасăлăха саламланисем тата „ура" кăшкăрнисем йăнăраса кайаççĕ.

Демонстрантсем Аслă Хĕрлĕ Çара тата унăн çулпуçне Ворошилов йултăша, фашисăм агенчĕсене—троцкиссене, зиновьевăсене, бухăринеценне пĕр хĕрхенӳсĕр пĕтерсе пыракан мухтавлă наркомвнуделецсене тата унăн Сталинла Халăх Комиссарне Иежов йултăша хавасăлă саламласаççĕ.

Хавасăлă демонстраци икĕ сехете йăхăн тăсăлнă. Мускав ĕççыннисем ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççи решенисене хĕрлĕн ырланине хатăрлесе, совет халăхĕн никам çĕнтерĕмĕн хăватне, вăл коммуниста партин тавра, Сталин йултăш тавра пĕтĕçнине, коммуниссемпе партире тăманнисен Сталинла блок правительствине тачăн-пĕрлешнине демонстрацилерĕç.

ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççин итогĕсем йăнăре пулнă демонстрацине мĕлйăн ытла ĕççыннисем хутшăнса.

(ТАСС).

План тăрăх ĕçлесе пыраççĕ

ТРАК Йăлсоветĕнчи „Атăл" колхоз колхозникĕсем Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)П Обкомĕ „1938 çулхи çуракине хатĕрленесси çинчен" каларăн постановленине сĕтĕсе йăвăрă хыççăн, стахановла звенăсем организацилесе кăçалхи çул гектарăн 20 центнертан кайа мар тĕшăрă туса илме хăйсем сине тăтăлă обязательствăсем илчĕç. Хăйсем пекех тăрăшса ĕçлеме Чапайĕн йăнăре тăракан колхоза социализăмла ăмăртăва чĕнчĕç. Вăйăл тырпулăшăн кĕрешес ĕçре чăрмав ан пултăр тесе йăтарласа график тунă. Мĕн пур пек ĕçсене çав графика тăрăх туса пыраççĕ.

Ф. Афанасьев

Учитĕлсен паха ăсталăхĕшĕн

Çĕрпӳ районĕнчи учитĕлсен конференцийĕ учитĕлсен политикăла пĕлĕвĕсемпе методикăла ăсталăхне хăвартах тĕлĕнте тимлĕх, çине тăрса ĕçлеме кирлине уйăрмах сивчĕнчĕ кăтартса пачĕ.

Районти сутĕçлăйĕ те, учитĕлсен сойузĕ те çак залаччăн хăйсен ĕçĕн тĕп ниçта хуман-ши. Конференцире доклад тунă Смирнов йултăш Сталинградри, Свердлоск облăçĕнчи учитĕлсен ĕçĕсем çинчен нумай калаçрĕ, анчах районри лайăх учитĕлсен ĕç опычĕсене кăтартса памарĕ. Пысăк ăсталăха ĕçлекен учителсем Çĕрпӳ районĕнче те сахал мар. Çĕйăл-Чуçайри—Абрикосова, Рыдинри — Серйанин, Çĕрпӳ хулинчи—Христофорова учитĕлсен вĕрентекен классенче йулса пыракан ачасем пĕрре те çук. Районри çутĕç пайĕнче ĕçлекенсем вĕсен ĕçĕсемпе пăлашма тăрăшман. Педагогсен ăсталăхне хăвартах ĕçре о-ничкисем учитĕлсен ĕç опычĕ пысăк вырăн йышăнса тăмала, çав опытпа пирĕн тивĕçлине усă курма пĕлмелех.

Хăшпĕр шкулсенче вĕрентĕре кайа йулса пыракан ачасем питех те нумай. Ку йăпала чи малтан паллах, учителсенчен, вĕсен политикăла пĕлĕхĕсем анăрринчен, медотикăла ăсталăхĕ çителиксĕрринчен килет. Учитĕле пулăшмала. Анчах çутĕç пайĕ те, шкул директорĕсем те, шкулти вĕренӳ пайĕн пуçлăхĕсем те учитĕлсен ăйăкра тăрасçĕ. Вĕсем учитĕлсен урокĕсенче пулмасçĕ. Пулсан та урокра йăнăшăн кăна ларкалассĕ. Учитĕлĕн ĕçне куллен сăнаса тĕрĕслесе, ăна татăклă кăтартусем парса пырса, вĕренме пулăшасчăн, пирĕн шкулсенче сукрах. Çĕрпӳри вăтам шкул директорĕ Долгов ку тарăна сиге пĕр учитĕлĕн пĕр урокĕнче те пулман. Чурачăкри вăтам шкулти вĕренӳ пай пуçлăхĕ „кăшт" урăхларах. Вăл вĕренӳ сулĕн малтанхи сурçулăхĕнче 36 урокра пулнă. Анчах учитĕлсене пулăшас вырăнне, вăл тĕрлĕ хушматсем шухăшласа кăларса, учителсенчен кулма пуçланă. Кунта 1-мĕш класра вĕрентекен Грачов учитĕле пулăшу кирлĕ. Унăн класĕнче ачасен дисциплинни нахăр. Анланулă дисциплинăна çирĕплетес вырăнне кунта ачасене кăмака çумĕнче 10—15-шер минут тăратнă. Физкультурăна вĕрентекен Максимов, ачасене тула илсе тухса, „хĕрисемпе шуррисем" тусене сăцăтарнă. Топпер шкулĕнчи учитĕлсем урока плансемсĕр, ним хатĕрленмесĕр çӳрĕççĕ. Вĕсем вырăс чĕлхипе „местоимение", „прилагательные" пулакан сăмахсене те пĕлмеççĕ. Историне вĕрентекен Сергеев кашни урокрах 20—25 шер минут хăйĕн конспектне çыртарса вăхăт иртерет. Çыру урокĕсене вăхăтра тĕрĕслемест.

Туçи шкулĕнчи Титова учитĕлница кашни ĕçрех 4—5 йăнăш тĕрĕслемесĕр хаварăт. Çапах та вăл „хорошо" паллăсем партăт.

Чурачăкри вăтам шкулта 5-шĕ классенче вĕрентекен Сергейева вĕренӳ сулĕн малтанхи 1-мĕш чĕрĕкĕнче вырăс грамматикипе 7 урок ĕçĕ иртнĕ. Грамматикăпа хăй те иккĕленсе таниле, вăл татăшах литературăпа урокĕсем туса пынă.

Хăшпĕр учитĕлсем салтавсăрах ураксене пымасăр сиктерсе хăвалаççĕ. Туçи шкулĕнчи Николайĕн 1 куç, Титова 2 хутчен пĕрер сехет хăварнă, тата ыт. те.

Учитĕлсем хушшинче тĕн сĕрĕмĕнчен тăсаласа ситменнисем те пур. Булдейевăри Семенов учитĕл „турă çук тесе мĕнле калан, елĕ кун пирки колхозниксем хушшинче калаçма шикленсе тăратăл" тесе сӳпĕлетет. Йăнтăлăри Орлова учитĕлницăн чирĕк пăрахăсенче ĕçлемесĕр ларнă, ун вырăнне вăл каçу кунĕнче вĕрентнĕ. Йăмашри Афанасьев учитĕл хăйĕн 7-шĕ класра вĕренекен ачине „кума" пултарнă.

Çак йăпаласем ĕнтĕ вĕсем учитĕлсем хушшинче политикăла ĕç вăйсăр пулнине кăтартса параççĕ.

Вĕренӳре кайа йулакан ачасене йулса пынинчен хăтăлма тимлĕх, лайăх пулăшса пырас вырăнне, хăшпĕр шкулти учителсем „плохо", „очень плохо" паллăсемпе хăратаççĕ. Ĕçе вĕсем çапла хăратнипе тӳрлетме шухăшлаççĕ.

Районра 1-мĕш классенне пĕтĕм-пе 1316 ача вĕренет. Вĕсенчен тăван чĕлхепе йăпала пыракансем 8,6 проц.,—арифметикăпа 8 проц шутлинаççĕ. Уйăрăмах палăрса кăтартни тĕлĕпине Патăрйел шкулĕнчи пĕрремĕш класс. Кунта тăван чĕлхепе йулакансем 15 проц., ăсдачă шутлассине 21,7 процента ситеççĕ (Йашкин учитĕл).

ПĔ-ш классенче пĕтĕмпе 1171 ача вĕренет. Вĕсенчен вырăс чĕлхипе йăпала пыракансем 13,5 проц., тăван чĕлхепе—9 проц., арифметикăпа—8 процент, историпе—11,5 проц. Уйăрăмах Хырăсси шкулĕнче вĕренекенсем йăпала пыраççĕ. Вырăс чĕлхипе йăпакансем кунта 41 проц., тăван чĕлхепе—44 проц., географипе—27 проц., историпе—33 проц йышăнаççĕ (учитĕл Герасимова).

У-ш классенче вĕренекен 1113 ачаран йăпала пыракансем тăван чĕлхепе—6 проц. вырăс чĕлхипе тата литературăпа—12,5 проц., математикăпа—7 проц, историне 9 проц, географине—4,5 проц. шутланаççĕ. Кунта Хĕрлĕ Тӳрĕ тулимăр вăтам шкул тăванăн чĕлхепе тата литературăпа вĕрентекен Максимов çинчен уйăрăмах каламала. Вăл çур çул вĕçленĕ-тĕле хăйĕн предметсемпе мĕн пур вĕренекенсенчен 41 процентне „плохо", „очень плохо" паллăсем панă. Ку цифăр ăçтан тухни, ăна мĕнле майпа туни каламасăрах палăл. Максимов учитĕл ачасене вĕрентес вырăнне, вĕсенчен машкăлать. Унран уйăрăлса тăмасăр Ивашкин Афанасьев учитĕл те. Вăл ĕçлес вырăнне бухгалтерсем илсе, ĕçсе ӳсĕрĕлсе сӳрет. Йулашкинчен вăра ачисене „отмечкасем валеçсе пома" тытăнăт. Çапла вăл 6-мĕш класра вырăс чĕлхине мĕн пур ачасенчен 25 процентне йулса пыракансем тăват.

Максимовпа Афанасьев пек учителсем хăйсем тирлесĕçĕ ĕçленни результатĕсене ачасем çине йăванаççĕ. Çав методпа ĕçлекен учителсем патне çутĕç пайĕнче ĕçленсен аслă çулпуçĕ Сталин йултăш пĕрре чĕнесенех Хĕрлĕ Çар социализмăн тăван çĕршыва сыхлама тухăт. Хĕрлĕ Çар тăшмана унăн хăйĕн территорийĕ çинчех пĕтерсе хурат.

Ораторăн йулашки сăмахĕсене тăвăллă овации хупласа лартат. Пурте ура çине тăрасçĕ, Хĕрлĕ Çара чысласа, Обороннăй йуратăй Халăх Комиссарне Ворошилов йултăша чысласа, аслă та аслă çулпуçне Сталин йултăша чысласа саламласа кăшкăрнисем йăнăрасçĕ.

Кĕçĕн командир-подвоник Селезнев йултăш краснофлотецсен ячĕпе Аслă Советăн пĕрремĕш депутатне Сталин йултăша хĕрӳле салам калат. Вăл Сталин йултăш пуçарӳпе Тинĕс-Çар флочĕн Халăх Комиссариатне тăвăлсен çинчен Аслă Совет Çеççийĕ йышăннă решенине краснофлотецсем хĕрӳлĕн саламласа ырлани çинчен пĕлтерет.

Рабочисемпе хресченсем тăван Хĕрлĕ Çарĕн тата Тинĕс-Çар флочĕн мухтавлă представителĕсене депутатсем ура çине тăрса ăсата парасçĕ.

Çеççи кун йĕркинчи ыйтусене сĕтĕл-йăвса йышăнса пĕтернĕ, Лару председателĕ пулса йĕртсе пыракан—Сойуз Совечĕн Председателĕ А. А. Андрейев кун йĕркинчи мĕн пур ыйтусем тăрăх Аслă Совет пĕр сасăпа решенисем йышăнни çинчен пĕлтерет тата ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççине хупăнă, тесе пĕлтерет.

(ТАСС).

Халăх ССР Сойузĕн Аслă Советне саламлат

Мускав ĕççыннисен хăваттăй демонстрацийĕ

ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççин ĕçĕ пĕтнĕ тĕле хĕрлĕ Столицăн площадьĕсенче ура-мĕсене демонстрантсен пумай йышлă колоннисем оркестрсемпе тата йăрăсемпе пухăнма пуçланă. Радио ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççийĕ Совет Правительствăн—Молотов йултăш пуçуллă тăракан ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ—çулталăкăн çĕршывĕнчи пĕтĕм ĕççыннисен мăрăьĕ-политикăлă пĕлĕхне пăлартса тăракан Правительствăн туни çинчен пĕлтерчĕ.

Хăвăтлă прожекторсем Хĕрлĕ площадьре сутăтасçĕ. Пиншер йăлавсем, лозунгсем, халăхсен аслă çулпуçĕн Сталин йултăшăн, Совет Правительствин пуçлăхĕн Молотов йултăшăн, коммуниста партипе Правительствăн руководителĕсен портречĕсене сӳле çĕклесе, демонстрантсен пĕрремĕш колоннисем площадье пырса кĕнĕ.

Мавзолей трибуни çинче—Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андрейев, Чубарь, Косиор, Жданов, Иежов, Хрущчев, Петровский, Шверник, Косарев, Булганин йултăшсем. Кремль стени тăрăх туса кайнă гранитлă трибунăсене ССР Сойузĕн Аслă Совет депутатĕсем, Мускавпа Мускав облăçĕнчи, Ленинград облăçĕнчи, Киеври, Тутар республикинчи тата Донбассри ĕççыннисен делегацийĕсем йышăннă. Вăл делегацисем хăй çеç Кремăрти аслă дворецпа халăх суйланă депутатсене саламланă.

Çав кăç ССР Сойузĕн Аслă Совет депутатĕсене тата Совет Правительствине саламлама рабочисем, работницăсем, инженерсем, техниксем, врачсем, учи сăлсем, наукăпа искусствă работникĕсем, студентсемпе хилхуçи хĕрарăмсем, столицăн çирĕм виçĕ районри мĕн пур ĕççыннисем Хĕрлĕ площадье пыма васкаç.

Демонстрацине пухăнисем пурте ССР Сойузĕн Аслă Совечĕн пĕрремĕш депутачĕ, пĕтĕм халăх суйланă çын, ĕççыннисен йуратна çулпуçĕ, учителе тата туçе Сталин йултăш тавран мавзолей трибуни çине пăхаççĕ.

Площадьĕн пур кĕтесĕсенчен те Сталин йултăша чысласа, ССР Сойузĕн Аслă Совет депутачĕсене, Совет Правительствине, унăн пуçлăхне Молотов йултăша чысласа, ССР Сойузĕн Аслă Совет Президиумĕн Председателне Калинин йултăша чысласа пысăк хавасăлăха саламланисем тата „ура" кăшкăрнисем йăнăраса кайаççĕ.

Демонстрантсем Аслă Хĕрлĕ Çара тата унăн çулпуçне Ворошилов йултăша, фашисăм агенчĕсене—троцкиссене, зиновьевăсене, бухăринеценне пĕр хĕрхенӳсĕр пĕтерсе пыракан мухтавлă наркомвнуделецсене тата унăн Сталинла Халăх Комиссарне Иежов йултăша хавасăлă саламласаççĕ.

Хавасăлă демонстраци икĕ сехете йăхăн тăсăлнă. Мускав ĕççыннисем ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççи решенисене хĕрлĕн ырланине хатăрлесе, совет халăхĕн никам çĕнтерĕмĕн хăватне, вăл коммуниста парти тавра, Сталин йултăш тавра пĕтĕçнине, коммуниссемпе партире тăманнисен Сталинла блок правительствине тачăн-пĕрлешнине демонстрацилерĕç.

ССР Сойуз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Çеççин итогĕсем йăнăре пулнă демонстрацине мĕлйăн ытла ĕççыннисем хутшăнса.

(ТАСС).

План тăрăх ĕçлесе пыраççĕ

ТРАК Йăлсоветĕнчи „Атăл" колхоз колхозникĕсем Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)П Обкомĕ „1938 çулхи çуракине хатĕрленесси çинчен" каларăн постановленине сĕтĕсе йăвăрă хыççăн, стахановла звенăсем организацилесе кăçалхи çул гектарăн 20 центнертан кайа мар тĕшăрă туса илме хăйсем сине тăтăлă обязательствăсем илчĕç. Хăйсем пекех тăрăшса ĕçлеме Чапайĕн йăнăре тăракан колхоза социализăмла ăмăртăва чĕнчĕç. Вăйăл тырпулăшăн кĕрешес ĕçре чăрмав ан пултăр тесе йăтарласа график тунă. Мĕн пур пек ĕçсене çав графика тăрăх туса пыраççĕ.

Ф. Афанасьев

Йĕпреçри трактористсем

Кăçăр уçса шутлат. Хăйĕн тантăшĕсем, трактористсем калаçаççĕ, вăл ĕçленăран пуйса килнĕ. Унăн хулăна тăрăшăлĕçĕ шумăйăх та, сахăлах та мар— 140 шăпăр тенкĕ.

Кассир хăйĕн ĕçне тĕлĕнмĕ тума пултарат—ăна унăн тантăшĕсем çавăн пекрех çитĕнтерсçĕ. Вара, ыйăмсĕр шумăйăх та пулмасть хăйсемпе пĕрлехи вĕтлăка вăл. Уйăмăс